Članak Larry Butlera, prvog zamjenika visokog predstavnika "Više radnih mjesta i veći životni standard do kraja 2007. godine?"

Više radnih mjesta i veći životni standard do kraja 2007. godine?

Kako se moj mandat u Bosni i Hercegovini približava kraju, i dalje sam optimističan u pogledu budućnosti ove zemlje, ako ništa drugo zbog upornosti koju su pokazali poduzetnici u ovoj zemlji. U mnogim slučajevima to su ljudi koji su uspješno pokrenuli svoja poduzeća *usprkos* nedostacima u poslovnom okruženju. U konačnoj liniji, vjerujem da će njihova upornost trijumfovati nad nefleksibilnošću koja isuviše često karakterizira stav administracije prema razvoju poslovnog sektora.

U tržišnoj ekonomiji koja normalno funkcioniše, investicije dovode do stvaranja novih radnih mjesta a radna mjesta do porasta životnog standarda. Svi se možemo složiti da se u Bosni i Hercegovini to ne dešava dovoljno brzo.

Mislim da je situacija takva zato što su ljudi koji su odgovorni za poslovno okruženje, isti oni ljudi koji su upravo

potrošili tri mjeseca prepirući se o tome ko će upravljati kojim ministarstvom u vladi, usredsredili svoju pažnju na *raspodjelu* bogatstva umjesto da pomognu u njegovom *stvaranju.*

Tokom predizborne kampanje političari su pričali divne priče o tome kako će, ako budu izabrani, otvoriti nova radna mjesta, smanjiti birokratiju, pojačati socijalnu zaštitu i poboljšati kvalitet života.

Sada je došlo vrijeme da organi vlasti prevedu izborna obećanja u konkretna djela. Ako učine prave stvari, stvarna poboljšanja mogla bi biti vidljiva već krajem 2007. godine. Ako *ne učine* prave stvari, desiće se suprotno – više siromaštva, više kriminala, više iseljenja, manje usluga i manje radnih mjesta. Šta je, onda, potrebno učiniti?

Međunarodne finansijske institucije se slažu da restrukturiranje i privatizacija državnih preduzeća moraju biti prioritet; izmjena zakona o radu tako da poslodavci i radnici mogu efikasnije sarađivati također bi trebala biti u vrhu prioriteta novih organa vlasti, a relevantne institucije moraju početi raditi mnogo ozbiljnije na pojednostavljivanju procedura i ubrzavanju mjera za dobijanje svih potrebnih dozvola za pokretanje biznisa u ovoj zemlji, te u isto vrijeme olakšati zatvaranje neuspješnih preduzeća.

Ono što je neprihvatljivo jeste da je u tranzicijskom indeksu Evropske banke za obnovu i razvoj Bosna i Hercegovina trenutno posljednja među svim evropskim ekonomijama u tranziciji. A na rang listi Svjetske banke kojom se ocjenjuje koliko je lako poslovati u različitim zemljama, Bosna i Hercegovina je spala sa 91. na 95. mjesto.

Zbog toga je najhitniji prioritet za nove organe vlasti da ubrzaju privatizaciju, izmijene zakone o radu i pojednostave birokratiju u poslovnom sektoru. To će pojačati konkurentnost Bosne i Hercegovine i pomoći da se stvori poslovno okruženje koje će početi privlačiti mnogo više stranih ulaganja.

U nekim dijelovima Bosne i Hercegovine možemo već sada vidjeti kako brzo se mogu ostvariti pozitivni rezultati. Međutim, u Federaciji BiH u protekle dvije godine, uz izuzetak Energopetrola, nije restrukturirano niti privatizirano nijedno veliko preduzeće. Čak se i preduzećima koja su *de facto* bankrotirala dozvolilo da nastave nagomilavati javni dug i uništavati poslovno okruženje u kojem konkurentna preduzeća moraju djelovati.

Novi organi vlasti ne moraju izmišljati toplu vodu. Mjere koje je potrebno poduzeti su već izrađene – putem opšteg koncenzusa između koalicionih partnera i kroz uslove za okončanje procesa stabilizacije i pridruživanja i evropsko partnerstvo. Te mjere uključuju slijedeće:

- Donošenje zakona o obligacionim odnosima, kako bi se primjenjivao jedan jedinstven komercijalni zakon, transparentno i jednostavno, u cijeloj zemlji;
- Nacionalno fiskalno vijeće mora postati potpuno operativno i usaglasiti efikasan i pravedan mehanizam za raspodjelu javnih prihoda;
- Centralizacija bankarske supervizije kako bi se ojačale garancije za štediše i oslobodilo više kapitala za ulaganja u nova radna mjesta;
- Donošenje Zakona o platama, koji će bh. institucije učiniti ekonomičnijim i pripremiti ih za rad u Evropi;
- Uspostavljanje državne institucije za prikupljanje korisnih statističkih podataka, bez kojih je izuzetno teško ostvariti efikasno ekonomsko planiranje i proširenu saradnju sa evropskim institucijama;
- Okončati sada već dvije godine dugu inicijativu da se smanji vrijeme potrebno za registraciju preduzeća u Bosni i Hercegovini, sa više od mjesec dana na manje od sedmicu dana.
- Provođenje državnog Zakona o izmirenju potraživanja po osnovu stare devizne štednje bez predloženih izmjena i dopuna koje bi zemlju gurnule u stečaj; i

- Poništenje federalnih zakona o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica i civilnih žrtava rata, naglo i užurbano donesenih predizbornih zakona koji će, ako ostanu na snazi, preusmjeriti oskudna sredstva namijenjena penzionerima, obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti te ugroziti ekonomsku održivost Federacije BiH.

Ove inicijative nisu poput nuklearne fizike – to su logični koraci, dokazani u svakoj novoj zemlji članici Evropske unije. Sve što je potrebno od novoizabranih institucija upravljanja jeste volja i organizacijska sposobnost da te inicijative provedu kroz zakonodavni proces.

U proljeće će visoki predstavnik i specijalni predstavnik EU predsjedavati velikom konferencijom o ekonomskoj politici, na kojoj će se okupiti državni zvaničnici ali i predstavnici radnika, poduzetnika i velikih preduzeća. Cilj će biti da se usaglasi vremenski okvir za donošenje i provedbu ovih i drugih ekonomskih reformi.

Nove vlasti su suočene sa jednostavnim izborom: više radnih mjesta i veći životni standard, ili više kriminala i više siromaštva do kraja 2007. godine. Istinski vjerujem da je u njihovoj moći da izaberu prvu opciju, odnosno više radnih mjesta i veći životni standard.

Ambasador Lawrence Butler je prvi zamjenik visokog predstavnika.